

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1931 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om kyrklig samfällighet i Göteborg ävensom i ämnet väckta motioner.

Till konstitutionsutskottets handläggning har av båda kamrarna hänvisats en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 130, däri Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna förslag till lag om kyrklig samfällighet i Göteborg.

I samband med detta förslag har utskottet till behandling förehåft de i anledning av propositionen väckta likalydande motionerna nr 223 i första kammaren av herr *G. W. Hansson* och nr 381 i andra kammaren av herr *Ström m. fl.* med förslag till lag i ämnet.

Beträffande motiveringen för propositionen får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 20 februari 1931 och beträffande motiveringen till det i motionerna framställda förslaget till dessa motioner.

Den allmänna församlingslagens bestämmelser om kyrklig samfällighet äger för närvarande icke tillämpning å kyrkoinstitutionen i Göteborg, utan regleras den ekonomiska gemenskap mellan församlingarna i Göteborg, som för närvarande består, genom en av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt antagen författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg av år 1882.

I propositionen nr 100 till 1930 års riksdag med förslag till lag om församlingsstyrelse m. m. framhöll dåvarande departementschefen, att den gemenskap, som bestode mellan församlingarna i Göteborg, helt fölle inom det begrepp kyrklig samfällighet, som behandlades i förslaget till lag om församlingsstyrelse, varför det, sedan allmänna regler sålunda föreslagits, näppeligen kunde anses påkallat att bibehålla särskilda föreskrifter för den speciella samfälligheten i Göteborg. Konstitutionsutskottet vid föregående års riksdag anförde emellertid i sitt utlåtande nr 31 i anledning av nämnda proposition, att det, med hänsyn bland annat till att den kyrkliga gemenskap, som bestått mellan församlingarna i Göteborg under en tid av omkring femtio år, hittills reglerats genom en av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt antagen författning, syntes mindre

lämpligt, att samfällighetens fortbestånd gjordes beroende av en i administrativ ordning jämlikt lagen om församlingsstyrelse meddelad föreskrift, utan vore riktigare, att bestämmelser härutinnan gäves i en särskild lag. Frågan om lagens innehåll fann utskottet emellertid icke kunna avgöras utan en närmare utredning, om vars verkställande utskottet därför framlade förslag. Riksdagen hemställde, med bifall till vad utskottet föreslagit i sin skrivelse nr 331, om skyndsam utredning i fråga om ersättande av 1882 års förordning angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg med en ny särskild lag samt framläggande för påföljande års riksdag av det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Den särskilda speciallagstiftning för samfälligheten i Göteborg, som sålunda ansetts böra ersätta 1882 års förordning i ämnet, kan emellertid näppeligen anses motiverad under annan förutsättning än, att ett allmänt intresse kräver, att samtliga inom stadens område belägna territoriella församlingar oberoende av en särskild prövning för varje enskild församlings vidkommande även i fortsättningen anses böra bilda en kyrklig samfällighet. Frågan om anslutningen av viss särskild församling inom stadens område till den kyrkliga samfälligheten är en förvaltningsfråga, som icke bör hänskjutas till riksdagens prövning. Den speciallagstiftning angående kyrkoinstitutionen i Göteborg, som för närvarande gäller, innehåller också i det grundläggande stadgandet i § 1 bestämmelsen, att »samtliga Göteborgs stads territoriella församlingar utgöra i ekonomiskt hänseende en enhet». Föreskriften innebär otvivelaktigt, att församling, som sammanfaller med kommun eller del av kommun, som införlivas med Göteborgs stad, även skall ingå i den kyrkliga gemenskapen. Lundby och Örgryte församlingar stå emellertid faktiskt ännu utanför kyrkoinstitutionen i Göteborg, ehuru de genom införlivandet med Göteborgs stad av Lundby och Örgryte kommuner helt kommo att falla inom stadens område. Kungl. Maj:t uttalade emellertid vid meddelandet av besluten om inkorporering av dessa kommuner, att i fråga om de ecklesiastika förhållandena »tills vidare» skulle gälla för de församlingar, varom här vore fråga, att de i rent kyrkligt hänseende skulle vara skilda från övriga församlingar i Göteborg. Beslutet torde innebära, att Kungl. Maj:t med hänsyn till vissa då rådande förhållanden väl funnit en övergångstid för dessa församlingars inträde i den kyrkliga samfälligheten erforderlig, men i princip ansett 1882 års förordning skola gälla även för de församlingar, som ligga inom område, vilket efter tillkomsten av 1882 års förordning införlivats med Göteborg.

I 1 § i förevarande av Kungl. Maj:t för riksdagen framlagda lagförslag hava emellertid uppräknats de församlingar i Göteborg, som skulle ingå i den kyrkliga samfälligheten, nämligen dels de församlingar, i vilka Göteborgs stad med Carl Johans församling och vissa med staden införlivade lägenheter i samband med utfärdandet av 1882 års förordning angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg indelats, dels de församlingar, som genom senare beslut angående ny gränsreglering mellan de territoriella församlingarna i Göte-

borg eller angående delning av vissa av dessa tillkommit. Däremot skulle Lundby och Örgryte församlingar enligt förslaget icke ingå i samfälligheten och ej heller de församlingar, vilka sammanfalla med eller utgöra delar av områden, som framdeles införlivas med Göteborgs stad. Frågan om framdeles någon eller några av dessa församlingar borde upptagas i samfälligheten skulle sålunda enligt propositionen komma att behöva underställas riksdagens prövning.

Såsom redan framgår av det föregående, kan emellertid en särskild lagstiftning angående samfälligheten i Göteborg endast anses motiverad, om den avser samtliga församlingar inom stadens område, så att enhetliga bestämmelser för dem alla omedelbart givas i lags form. Utskottet föreslår därför den ändring i Kungl. Maj:ts förslag, att, såsom redan nu för kyrkoinstitutionen i Göteborg i princip gäller och såsom även i motionerna föreslås, samtliga territoriella församlingar i Göteborg skola ingå i samfälligheten. Härmed avses sålunda, att även församling, vilken sammanfaller med eller utgör del av kommun, som kan komma att införlivas med Göteborgs stad, skall ingå i samfälligheten. Särskilda övergångsbestämmelser torde emellertid vara erforderliga såväl för detta fall som beträffande Lundby och Örgryte församlingars ingående i samfälligheten. Utskottet har därför i anledning av motionerna uppgjort förslag till dylika bestämmelser.

En naturlig konsekvens av den utvidgning av samfälligheten, som utskottet sålunda föreslagit, är, att antalet kyrkofullmäktige i samfälligheten utökas från det i propositionen föreslagna antalet femtio till det av motionärerna föreslagna antalet sextio, vilket överensstämmer med antalet stadsfullmäktige i Göteborg.

Utskottet har icke funnit anledning till särskilda erinringar mot de i propositionen föreslagna bestämmelserna angående samfällighetens uppgifter eller mot utformningen av flertalet av i propositionen föreslagna lagbestämmelser.

Enligt den i propositionen föreslagna lagtexten skulle, i den mån den föreslagna samfällighetslagen saknade uttryckliga bestämmelser, i tillämpliga delar gälla vad i lag om församlingsstyrelse stadgas om kyrklig samfällighet. Den sålunda föreslagna formuleringen synes emellertid kunna förläna Kungl. Maj:t behörighet att med stöd av den allmänna församlingslagens bestämmelser om kyrklig samfällighet utfärda särskilda föreskrifter om tillämpningen av den särskilda lag, som skall reglera samfälligheten i Göteborg. Utskottet, som icke anser en dylik tillämpning önskvärd, har därför företagit en omformulering av förevarande bestämmelse.

Mellan 2 och 3 §§ i Kungl. Maj:ts förslag anser utskottet, i likhet med motionärerna, en ny paragraf böra införas angående val av ordförande och vice ordförande i samfällighetens kyrkofullmäktige, överensstämmande med nuvarande för kyrkoinstitutionen gällande föreskrift i ämnet, enligt vilken fullmäktige inom sig utse dessa förtroendemän. I avsaknad av särskild bestämmelse i ämnet i propositionen skulle däremot enligt denna även den av domkapitlet till ordförande i samfällighetens kyrkonämnd förordnade prästen

kunna utses till fullmäktiges ordförande, ändå att han icke vore fullmäktig. En sådan ändring av redan bestående ordning har utskottet med hänsyn till de särskilda förhållandena i Göteborg icke ansett lämplig.

I 5 § i utskottets förslag, vilket överensstämmer med motionärernas, har införts en bestämmelse om att även de flesta av samfällighetens kyrkofullmäktige skola äga påkalla fullmäktiges sammankallande i likhet med vad som gäller enligt allmänna församlingslagen.

I 6 § i sitt förslag har utskottet funnit sig, med tillstyrkande av motionärernas förslag i denna del, för att undanröja missförstånd böra utesluta den i propositionen föreslagna bestämmelsen angående kungörelses införande i tidning samt för att åvägabringa överensstämmelse med allmänna församlingslagens bestämmelser beträffande tid för delgivning av kallelse till fullmäktigssammanträde böra vidtaga en ändring i propositionens bestämmelser härutinnan.

I 16 § har utskottet ansett sig böra föreslå ett särskilt stadgande därom, att de särskilda församlingarna icke skola vara skyldiga utse särskilda kyrkofullmäktige såsom i församlingslagen föreskrives beträffande församling med mer än fem tusen invånare. Med hänsyn till fördelningen av de kyrkliga angelägenheterna mellan samfälligheten och de särskilda församlingarna torde nämligen i flertalet fall särskilda kyrkofullmäktige i dessa senare vara obehövlige.

Med hänsyn till att utskottet föreslår införandet av en bestämmelse i lagförslaget angående kyrkofullmäktige i de särskilda församlingarna i Göteborg, har utskottet funnit det mindre lämpligt att bibehålla den i propositionen föreslagna rubriken på lagen, vilken utmärker att den uteslutande hänför sig till samfälligheten, och har i stället ansett sig böra föreslå bibehållande av rubriken i 1882 års förordning angående kyrkoinstitutionen i Göteborg.

I de i propositionen föreslagna övergångsbestämmelserna till den föreslagna lagen har upptagits en föreskrift om att kyrkofullmäktige i samfälligheten, som valts under år 1930, skola fortfara med sina befattningar till utgången av år 1934, under vilket år val av fullmäktige i enlighet med de nya bestämmelserna första gången skall äga rum. Motionärerna däremot hava föreslagit, att de nuvarande kyrkofullmäktiges tjänstgöringstid skall upphöra med utgången av år 1932, då val enligt de nya bestämmelserna skall äga rum. Utskottet anser i förevarande fråga, i likhet med departementschefen, det vara i viss mån oegentligt, att samfällighetsinstitutionen skall allt fortfarande uppbäras av organ, tillkomna enligt de äldre bestämmelserna. Med hänsyn emellertid till den nära nog enhälliga önskan, som av de hörda myndigheterna framförts om kyrkofullmäktigevals förrättande först 1934, har utskottet ansett sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts förslag till lag om kyrklig samfällighet i Göteborg icke kunnat i oförändrat skick antagas, måtte med anledning av detta förslag samt motionerna I:223 och II:381 för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Förslag

till

lag om kyrklig samfällighet i Göteborg.

Förslag

till

lag angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

Häriigenom förordnas som följer:

1 §.

Följande församlingar i Göteborg, nämligen Gustavi eller domkyrkoförsamlingen, Kristine territoriella församling, Gamlestads församling, Vasa församling, Johannebergs församling, Haga församling, Annedals församling, Masthuggs församling, Oskar Fredriks församling och Karl Johans församling, skola för vården om de angelägenheter, som avses i 2 § c), d), e), f), g) och j) i lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse bilda en kyrklig samfällighet. I följd härav skola församlingarnas tillhörigheter ävensom de avgifter, som uttaxeras för kyrkoväsendet eller eljest inflyta, användas för samfällighetens behov.

Samtliga Göteborgs stads territoriella församlingar skola för vården om de angelägenheter, som avses i 2 § c), d), e), f), g) och j) i lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse bilda en kyrklig samfällighet. I följd härav skola församlingarnas tillhörigheter ävensom de avgifter, som uttaxeras för kyrkoväsendet eller eljest inflyta, användas för samfällighetens behov.

2 §.

Samfällighetens beslutanderätt utövas av *femtio* kyrkofullmäktige.

Samfällighetens kyrkoråd benämnes kyrkonämnd.

Samfällighetens beslutanderätt utövas av *sextio* kyrkofullmäktige.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

3 §.

Kyrkofullmäktige välja varje år för nästkommande kalenderår inom sig en ordförande och en vice ordförande. Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för införande i länskungörelserna och till domkapitlet.

3 §.

Vid kyrkofullmäktiges sammanträden äga kyrkonämndens ordförande samt två av kyrkoherdarna i församlingarna, vilka utses av domkapitlet, ändå att de icke äro kyrkofullmäktige, att yttra sig och framställa förslag men ej att deltaga i besluten. Sådan rätt tillkommer jämväl ordförande i församlings kyrkoråd vid behandling av fråga, som angår församlingen särskilt.

4 §.

4 §.

Kyrkofullmäktige sammanträda så ofta ordföranden finner det nödigt, så ock när länsstyrelsen eller domkapitlet därom förordnar eller visitationsförrättare, magistraten eller något av de särskilda församlingarnas kyrkoråd sådant äskar.

5 §.

Kyrkofullmäktige sammanträda så ofta ordföranden finner det nödigt, så ock när länsstyrelsen eller domkapitlet därom förordnar eller visitationsförrättare, magistraten eller något av de särskilda församlingarnas kyrkoråd eller de flesta av fullmäktige sådant äska.

5 §.

Kungörelse om kyrkofullmäktigsammanträde utfärdas av fullmäktiges ordförande eller, vid hinder för honom, av vice ordföranden och skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och överläggningsämne för sammanträdet.

6 §.

Kungörelsen skall införas i någon i Göteborg utkommande daglig tidning.

Skriftlig kallelse till sammanträdet, innehållande sådan uppgift, som ovan sägs, bör, genom ordförandens försorg senast *söckendagen* förut delgivas envar fullmäktig eller med posten översändas till honom.

Skriftlig kallelse till sammanträdet, innehållande sådan uppgift, som ovan sägs, bör, *så vitt möjligt är*, genom ordförandens försorg senast *fyra dagar* förut delgivas envar fullmäktig eller med posten översändas till honom.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

6 §.

7 §.

Vid kyrkofullmäktiges sammanträden föres protokoll av deras sekreterare.

Sedan protokollet justerats, skall genom ordförandens försorg utdrag av densamma, innefattande däri förekommande beslut, tillika med tillkännagivande om justeringen tillställas envar av församlingarnas kyrkoherdar. Det åligger kyrkoherde att ombesörja, dels att protokollsutdraget hålles tillgängligt för envar å ordinarie mottagningstid å församlingens pastorsexpedition, dels ock att meddelande härom ävensom tillkännagivandet om justeringen uppläses från predikstolen. Dagen för uppläsningen, vilken skall vara densamma för alla församlingarna, bestämmes av fullmäktige och må ej utsättas senare än till andra söndagen efter sammanträdet.

7 §.

8 §.

Kyrkofullmäktige välja till ledamöter i kyrkonämnden från envar av de särskilda församlingarna en av ledamöterna i församlingens kyrkoråd. Jämte ledamöterna utses en suppleant från varje församling.

8 §.

9 §.

Av kyrkofullmäktige utses för varje år bland kyrkonämndens ordinarie ledamöter en räkenskapsförare, som tillika är nämndens kassaförvaltare.

Räkenskapsföraren, vilken är ensam ansvarig för den egentliga kassarörelsen, åligger att föra räkenskaper över kyrkornas tillhörigheter samt samfällighetens inkomster och utgifter.

9 §.

10 §.

Kyrkonämnden antager sekreterare med tjänstgöringsskyldighet enligt av nämnden givna bestämmelser.

10 §.

11 §.

Hava kyrkofullmäktige uppdragit åt kyrkonämnden att verkställa beslut, må nämnden överlämna verkställandet åt vederbörande församlings kyrkoråd.

11 §.

12 §.

Sedan kyrkonämndens protokoll justerats, skall tillkännagivande härom tillställas envar av församlingarnas kyrkoherdar. Det åligger kyrkoherde att ombesörja, att tillkännagivandet ävensom meddelande att protokollet finnes tillgängligt hos kyrkonämndens sekreterare uppläses från predikstolen. Dagen för uppläsningen, vilken skall vara densamma för alla församlingarna, bestämmes av nämnden.

12 §.

13 §.

Det åligger kyrkonämnden att årligen före den 1 november upprätta och till kyrkofullmäktiges ordförande avlämna förslag till utgifts- och inkomststat

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

för det nästföljande kalenderåret. För detta ändamål skola de särskilda församlingarnas kyrkoråd och beträffande Kristine territoriella församling dess och Tyska församlingens gemensamma nämnd före den 1 oktober till kyrkonämnden avgiva sina specialförslag över utgifter och inkomster.

Kyrkonämndens förslag till utgifts- och inkomststat skall av kyrkofullmäktige upptagas till granskning och fastställelse före december månads utgång.

Å statens utgiftssida skall för varje församling upptagas erforderligt anslag att ställas till församlingens kyrkoråds förfogande för främjande av församlingsvården och tillgodoseende av de övriga uppgifter, beträffande vilka beslutanderätten icke tillkommer samfälligheten.

13 §.

14 §.

De särskilda församlingarnas kyrkoråd samt Kristine territoriella församling och Tyska församlingens gemensamma nämnd skola före den 15 februari varje år till kyrkonämnden avgiva redovisning för de medel, de under nästföregående kalenderår omhänderhaft.

14 §.

15 §.

Revisionsberättelse över granskning av nästföregående års förvaltning skall av revisorerna senast den 15 april avlämnas till kyrkofullmäktiges ordförande, som över framställda anmärkningar infordrar vederbörandes förklaringar så tidigt, att de jämte revisionsberättelsen kunna framläggas till granskning och avgörande hos fullmäktige före den 1 juli.

15 §.

16 §.

I övrigt gäller i tillämpliga delar vad i lagen om församlingsstyrelse stadgas om kyrklig samfällighet.

För samfälligheten gäller i övrigt i tillämpliga delar lagen om församlingsstyrelse.

Beträffande särskild i samfälligheten ingående församling skall vad som stadgas i 4 § första stycket i ovan nämnda lag ej äga tillämpning, för så vitt församlingen ej annorlunda beslutar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1932, då förordningen den 5 maj 1882 (nr 20) angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg upphör att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1932.

Genom denna lag upphäves förordningen den 5 maj 1882 (nr 20) angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Örgryte och Lundby församlingar skola intill utgången av år 1938 ej ingå i samfälligheten, därest ej Konungen efter framställning av vederbörande församling annorlunda förordnar.

Ifrågakommer framdeles införlivande i administrativt, kommunalt och judiciellt hänseende med Göteborgs stad av kommun eller del av kommun, som sammanfaller med församling, ankommer på Konungen att bestämma tid för församlingens ingående i samfälligheten.

De kyrkofullmäktige, som valts under år 1930, skola fortfara med sina befattningar till utgången av år 1934. Avgår kyrkofullmäktig före nämnda dag, inkallas den suppleant, som enligt hittills gällande bestämmelser bör inträda i hans ställe. Val av kyrkofullmäktige i enlighet med de nya bestämmelserna skall första gången äga rum under år 1934.

Kyrkofullmäktige skola under år 1931 med tillämpning av de nya bestämmelserna välja ordförande och vice ordförande för år 1932 ävensom revisorer för granskning av förvaltningen under sistnämnda år samt suppleanter för dem.

Tjänstgöringstiden för de ledamöter och suppleanter i kyrkonämnden, som utsetts enligt hittills gällande bestämmelser, skall utgå den 31 december 1931.

Val av ledamöter och suppleanter i kyrkonämnden skola enligt de nya bestämmelserna äga rum första gången i november eller december månad 1931 och skola gälla för fyra år, räknade från och med den 1 januari 1932.

Stockholm den 5 maj 1931.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar Reuterskiöld, Sävström, Thulin, David Bergström, G. W. Hansson, Sundberg, Sandegård, Mellén, Larsén, Thorén, Ehrnberg, Borg, Pehrsson i Göteborg, Hallén, Laurén, Holmström och Lundén.
